

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1.1. Utilizarea termenilor istorici specifici cronologiei, civilizațiilor preistorice, antice și medievale, din spațiul românesc, în diferite situații de comunicare scrisă sau orală</p> <p>2.1. Rezolvarea unor situații-problemă, prin utilizarea adecvată a surselor istorice referitoare la fapte din istoria românilor, desfășurate în Antichitate și în Evul Mediu</p> <p>3.1. Localizarea în timp și plasarea în spațiu a faptelor din istoria românilor, desfășurate în Antichitate și în Evul Mediu, pe baza surselor istorice</p> <p>3.2. Stabilirea unor relații între aspectele unui fapt istoric din Antichitate și din Evul Mediu, pe baza surselor istorice</p>	<p>INTRODUCERE</p> <p>Termeni istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - istoriografie, demografie; - mediul geografic și oamenii; - unitate și diversitate în civilizația spațiului românesc. <p>Conținuturi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mediul și oamenii • studiu de caz: Rolul Carpaților și al Mării Negre în istorie • Duratele timpului istoric <p>CIVILIZAȚII PREISTORICE ȘI ANTICE</p> <p>Termeni istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cultura arheologică, arta preistorică; - guvernator, dăva, romanizare, urbanizare; - sincretism religios, daci liberi. <p>Conținuturi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Civilizații preistorice • Geto-dacii și contactele cu lumea mediteraneană • Regalitate și religie • Integrarea geto-dacilor în lumea romană <p>ROMANITATEA ORIENTALĂ ÎN MILENIUL MARILOR MIGRAȚII</p> <p>Termeni istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sedentari și migratori; - creștinism, continuitate, etnogeneză; - romanitatea orientală. <p>Conținuturi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Romanitate și creștinism • Autohtoni și migratori. Așezarea ungarilor în Panonia • Formarea poporului român și a limbii române <p>STATUL MEDIEVAL ȘI INSTITUȚIILE SALE</p> <p>Termeni istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cnezat, voievodat, descălecat, "țară"; - domnie, dinastie, sfat domnesc, mitropolie; - "oastea cea mare"; - adunarea țării, comitat, ținut, județ, district, scaun. <p>Conținuturi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Formațiuni politice românești și statele vecine

3.3. Analizarea unui fapt istoric din istoria românilor în Antichitate sau în Evul Mediu, pe baza surselor istorice

3.4. Compararea informațiilor din surse istorice, referitoare la un aspect al civilizației românești în Evul Mediu, în vederea acceptării unor puncte de vedere diferite

3.5. Formularea unor opinii referitoare la un fapt istoric din istoria românilor în Antichitate sau în Evul Mediu, pe baza surselor istorice

4.1. Includerea informațiilor obținute în medii non-formale în prezentarea faptelor istorice

- Transilvania de la voievodat la principat
- Întemeierea statelor medievale Țara Românească, Moldova, Dobrogea

LUMEA RURALĂ ȘI LUMEA URBANĂ ÎN EVUL MEDIU

Termeni istorici, concepte, probleme de atins:

- satul, "obiceiul pământului", robie;
- târg.

Conținuturi:

- Lumea orașului:
 - studiu de caz: Organizarea unei comunități urbane – Sighișoara. Cetăți și târguri medievale - Câmpulung
 - studiu de caz: Organizarea obștii. O zi din viața unui țaran șerb

ȚĂRILE ROMÂNE ȘI STATELE VECINE ÎNTRE DIPLOMAȚIE ȘI CONFRUNTARE

Termeni istorici, concepte, probleme de atins:

- suzeranitate, vasalitate.
- Statutul internațional al Țărilor Române în secolele al XV-lea – al XVIII-lea.

Conținuturi:

- Voievozii români în lupta antiotomană: Mircea cel Bătrân, Iancu de Hunedoara, Ștefan cel Mare, Vlad Țepeș, Mihai Viteazul
- Anul 1600 – Mihai Viteazul
- Politică și diplomație în secolele XVII-XVIII: Matei Basarab, Vasile Lupu, Șerban Cantacuzino, Constantin Brâncoveanu, Dimitrie Cantemir
 - studiu de caz: Românii în viziunea călătorilor străini

CULTURA MEDIEVALĂ ÎN SPAȚIUL ROMÂNESC

Termeni istorici, concepte, probleme de atins:

- letopiseț, limbi de cultură, arhitectură;
- Țările Române - spațiu multicultural;
- mănăstirile - centre de cultură.

Conținuturi:

- Cronicari, cărturari și cartea în spațiul românesc
- Arta ecleziastică și laică

SOCIETATEA ROMÂNEASCĂ ÎNTRE TRADIȚIE ȘI MODERNITATE (SECOLUL AL XVIII-LEA - PRIMA JUMĂTATE A SECOLULUI AL XIX-LEA)

Termeni istorici, concepte, probleme de atins:

- iluminism, reforme, biserică unită, națiune,
- principiul separării puterilor în stat;
- tendințe de modernizare în societatea românească;
- începuturile formării națiunii moderne.

Conținuturi:

	<ul style="list-style-type: none"> • Regimul habsburgic și mișcarea de emancipare politico-socială în Transilvania • Regimul fanariot în Moldova și în Țara Românească • Chestiunea orientală și Principatele Romane • studiu de caz: Anul 1821 în istoria românilor • Regulamentele Organice
<p>1.2. Utilizarea termenilor istorici specifici faptelor istorice din spațiul românesc în Epoca Modernă și în secolul al XX-lea, în diferite situații de comunicare scrisă sau orală</p> <p>2.2. Participarea la acțiuni care valorizează trecutul localității sau al regiunii</p> <p>2.3 Realizarea, prin cooperare, a unei investigații istorice, care implică relaționarea pozitivă cu ceilalți</p> <p>2.4. Rezolvarea unor situații-problemă , prin utilizarea adecvata a surselor istorice referitoare la fapte din istoria românilor, desfășurate Epoca Modernă și în secolul al XX-lea</p> <p>3.6. Localizarea în timp și plasarea în spațiu a faptelor din istoria românilor, desfășurate în Epoca Modernă și în secolul al XX-lea, pe baza surselor istorice</p>	<p>CONSTITUIREA ROMÂNIEI MODERNE</p> <p>Termeni istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - “partidă națională”, locotenența domnească, adunări ad-hoc, secularizare; - constituție, monarhie constituțională, partide politice, vot censitar; - constituirea statului național român; - orientări în politica externă; - mișcarea de emancipare în teritoriile românești aflate sub dominație străină. <p>Conținuturi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Revoluția din 1848-1849 • Unirea Principatelor Române și reformele lui Alexandru Ioan Cuza • Începuturile vieții politice moderne în România <ul style="list-style-type: none"> • studiu de caz: Constituția din 1866 • Românii din Basarabia, Bucovina și Transilvania • studiu de caz: Memorandum-ul • Cucerirea independenței de stat și unirea Dobrogei • Războiul pentru întregirea națională • Formarea statului național unitar <ul style="list-style-type: none"> • studiu de caz: Rezoluția de la Alba Iulia <p>CULTURA NAȚIONALĂ ÎN SECOLUL AL XIX - LEA</p> <p>Termeni istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - curente și instituții culturale: Astra; Academia; - accentuarea influențelor occidentale în cultura română; - afirmarea conștiinței naționale; cultura minorităților. <p>Conținuturi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Învățământ, literatură și artă în spațiul românesc <ul style="list-style-type: none"> • studiu de caz: Mihai Eminescu, Ateneul Român • Contribuții ale românilor la dezvoltarea științei și a tehnicii <p>ROMÂNIA ÎNTRE DEMOCRAȚIE ȘI AUTORITARISM</p> <p>Termeni istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vot universal, regență; - cenzură, dictat, regim autoritar, dictatură militară, partid unic;

3.7. Stabilirea unor relații între aspectele unui fapt istoric din Epoca Modernă și din secolul al XX-lea, pe baza surselor istorice

3.8. Analizarea unui fapt istoric din istoria românilor în Epoca Modernă și în secolul al XX-lea, pe baza surselor istorice

3.9. Compararea informațiilor din surse istorice, referitoare la un aspect al civilizației românești în Epoca Modernă și în secolul al XX-lea, în vederea acceptării unor puncte de vedere diferite

3.10. Formularea unor opinii referitoare la un fapt istoric din istoria românilor în Epoca Modernă și în secolul al XX-lea, pe baza surselor istorice

4.2. Utilizarea tehnologiilor de informare și comunicare pentru obținerea surselor necesare formulării unui punct de vedere

- democrația interbelică și problemele ei;
- forme politice autoritariste în deceniile patru și cinci ale secolului al XX-lea.

Conținuturi:

- România după Marea Unire
 - studiu de caz: Integrarea provinciilor românești și statutul minorităților
- Monarhia și partidele politice în România interbelică
 - studiu de caz: Constituția din 1923
- România în al Doilea Război Mondial
 - studiu de caz: "Anul 1940"
 - studiu de caz: Tragedia evreilor și a romilor în perioada 1938-1944

ROMÂNIA DUPĂ AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL

Termeni istorici, concepte, probleme de atins:

- sovietizare, etatizare, colectivizare, industrializare forțată, "revoluție culturală", poliție politică;
- deportare, muncă forțată, lagăr de muncă, deținuți;
- democrație, societate civilă, practici democratice, constituție; statutul minorităților;
- instituții și mecanisme de exercitare a puterii politice, "reeducare", represiunea comunistă, opozanți și disidențe, rezistența anticomunistă, destalinizare și desovietizare;
- etapele regimului comunist;
- revenirea la instituțiile democratice.

Conținuturi:

- Evoluții specifice ale regimului comunist 1945-1989
- Decembrie 1989. Context și consecințe
- Revenirea la democrație
 - studiu de caz: Constituția din 1991

LECȚII DE SINTEZĂ

- Programul politic pașoptist și crearea României moderne
- România și sistemul de la Versailles
- Viața cotidiană în perioada interbelică

SUGESTII METODOLOGICE

Lectura integrală și personalizată a programei școlare și înțelegerea logicii interne a acesteia reprezintă condiții indispensabile în vederea bunei desfășurări a activității cadrelor didactice. În cadrul programei, din fiecare competență generală derivă competențe specifice cărora le sunt asociate conținuturi, prin intermediul cărora se formează și se dezvoltă aceste competențe.

Modul de prezentare a programelor, prin sistematizare în rubrici, reliefează conexiunea între competențe specifice și conținuturile asociate acestora. Rubricile existente (competențe specifice, respectiv, unități de conținuturi, organizate în funcție de epocă istorică sau de secol) au ca scop evidențierea conținuturilor care favorizează formarea și dezvoltarea anumitor abilități. Majoritatea competențelor specifice se formează prin mai multe conținuturi și oferă elevilor posibilitatea aplicării lor în viața reală.

Procesul didactic se centrează pe elev, ca subiect al activității instructiv – educative, fapt ce presupune antrenarea demersurilor care caracterizează învățarea permanentă, așa cum sunt:

- utilizarea unor strategii didactice care să pună accent pe: construcția progresivă a cunoașterii; flexibilitatea abordărilor și parcursul diferențiat; coerență și abordări inter- și transdisciplinare
- utilizarea unor metode active care pot contribui la dezvoltarea capacității de comunicare a elevilor, necesară în situații reale, care stimulează potențialul creativ și capacitatea de adaptare a acestora și care dezvoltă atitudini pozitive față de sine și față de ceilalți;
- exersarea lucrului în echipă, a cooperării și/sau a competiției și dezvoltarea capacității de investigare și valorizare a propriei experiențe;
- realizarea unor activități care stimulează curiozitatea pentru studiul istoriei.

Sunt recomandate demersuri didactice bazate pe învățarea prin descoperire, simulare, studierea surselor istorice, dezbateră, jocul de rol, care au avantajul de a permite alternarea formelor de activitate și care favorizează corelarea experiențelor anterioare de învățare cu noile învățări.

Actuala programă școlară valorifică exemplele de activități de învățare din programele anterioare (elaborate după modelul centrat pe obiective), oferind astfel cadrelor didactice un sprijin concret în elaborarea strategiilor de predare care să permită trecerea reală de la centrarea pe conținuturi, la centrarea pe experiențe de învățare.

În formarea competențelor specifice, cadrul didactic poate propune activități adecvate elevilor și condițiilor concrete din clasă sau poate opta pentru utilizarea activităților de învățare exemplificate prin programă.

Astfel, pentru clasa a V-a exemple de activități de învățare pot fi: exerciții de alcătuire a unor axe cronologice, enunțuri, scurte prezentări, pe baza informațiilor din surse istorice; citirea și comentarea izvoarelor istorice, în funcție de competența specifică; exerciții pentru recunoașterea termenilor istorici în surse diferite, realizarea unei mape care să cuprindă surse selectate în funcție de un criteriu dat; la clasa a VI-a sunt recomandate: exerciții de folosire a termenilor istorici în comunicarea orală sau scrisă, completarea unor enunțuri lacunare folosind termenii dintr-o listă dată; construirea de rebusuri pe o temă istorică, la clasa

a VII-a: compararea informațiilor provenite din surse istorice diferite; dezbaterăa unor cazuri reale sau imaginare care implică stereotipii, iar la clasa a VIII-a: exerciții de lectură critică a diferitelor tipuri de surse istorice, utilizarea de surse de informare diferite pentru prezentarea unui fapt sau proces istoric, exerciții de folosire adecvată a terminologiei istorice etc.

În conceperea și în realizarea activităților de învățare, profesorii vor avea în vedere și dimensiunea atitudinală a acestora, contribuind astfel la formarea stilului de învățare al elevilor și la utilizarea rezultatelor învățării în viața reală.

Utilizarea surselor istorice în predarea istoriei trebuie să se afle permanent în atenția profesorului. Strategiile didactice focalizate pe utilizarea surselor istorice trebuie să ia în considerare utilitatea sursei în formarea competențelor specifice și multiperspectivitatea, ca "mod de a gândi, a selecta, a examina și a utiliza dovezi provenind din diferite surse pentru a lămuri complexitatea unei situații și pentru a descoperi ceea ce s-a întâmplat și de ce" (Stradling, R.: 2001). Activitățile propuse trebuie să contribuie la înlăturarea stereotipurilor, a discriminării și a automatismelor de gândire, precum și la cultivarea spiritului tolerant.

Gândirea critică este considerată un factor-cheie în învățarea eficientă. Antrenarea acestui tip de gândire poate avea ca punct de plecare strategii bazate pe lectura activă, formularea opiniilor personale, elaborarea argumentelor, formulare de întrebări, elaborare de texte .

Utilizarea investigației ca demers didactic favorizează aplicarea, în mod creativ, a cunoștințelor dobândite, în situații noi și variate. Metoda presupune definirea precisă a sarcinii de lucru, înțelegerea acesteia de către elevi și rezolvarea propriu-zisă, prin care își formează și își dezvoltă competențele. În acest mod este stimulată inițiativa elevilor pentru luarea deciziilor și se realizează atât o înțelegere profundă asupra temei investigate, cât și motivarea în realizarea activităților propuse. Demersul investigativ se poate raporta la trei etape esențiale: definirea problemei (care direcționează clar activitatea elevului, demersul propus fiind bine structurat); alegerea metodei adecvate (se realizează de către profesor care arată elevilor ce să facă, furnizează informațiile necesare selectării surselor/ informațiilor etc.), identificarea soluției acceptabile. În momentul propunerii investigației, profesorul trebuie să clarifice: așteptările pe care le are de la elevi, cunoștințele și abilitățile exersate, nivelul de înțelegere la care se situează, precum și rezultatele învățării obținute în urma acestei activități, însoțite de modul de apreciere.

Proiectul este o activitate complexă de învățare care poate fi folosită și ca instrument de evaluare, atât formativă, cât și sumativă. Proiectul este o activitate individuală și/sau în grup, care pune elevii în situația de a lua decizii, de a comunica și negocia, de a lucra și învăța în cooperare, de a realiza activități în mod independent, de a împărtăși celorlalți cele realizate/ învățate. Proiectul îi solicită pe elevi: să facă o cercetare (investigație); să realizeze proiectul propriu-zis (inclusiv un produs care urmează a fi prezentat: dosar tematic, ghid, expoziție etc.); să facă prezentarea publică a proiectului.

Sarcinile profesorului vizează organizarea activității, consilierea (dă sugestii privind surse sau proceduri) și încurajarea participării elevilor. Luarea de decizii pentru rezolvarea pe cont propriu de către elevi a dificultăților întâmpinate constituie o parte importantă a învățării prin proiect. Este important ca instrucțiunile emise de profesor să fie clare, specifice și să conțină și o limită de timp pentru îndeplinirea obiectivelor.

Evaluarea reprezintă o componentă organică a procesului de învățare. În perspectiva unui demers educațional centrat pe competențe, se recomandă utilizarea cu preponderență a evaluării continue, formative. Alături de formele și instrumentele clasice de evaluare, este necesar a fi utilizate forme și

instrumente complementare, cum sunt: proiectul, portofoliul, autoevaluarea, evaluarea în perechi, observarea sistematică a activității și a comportamentului elevilor. Procesul de evaluare va pune accent pe:

- corelarea directă a rezultatelor evaluate cu competențele specifice vizate de programa școlară;
- valorizarea rezultatelor învățării prin raportarea la progresul școlar al fiecărui elev;
- utilizarea unor metode variate de comunicare a rezultatelor școlare.